ความเชื่อมโยงของอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์ และหลักการจัดการธุรกิจที่ดี
The Connection of Cooperatives Ideologies, Values, Principles and Practices, and Principles of Good Business Management

รองศาสตราจารย์ส่งเสริม หอมกลิ่น[1]

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี ประเทศไทย 11120

บทคัดย่อ

สหกรณ์เป็นองค์การที่บุคคลรวมกันโดยสมัครใจเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลที่มารวมกัน สหกรณ์จัดเป็นองค์การธุรกิจหนึ่ง การจัดการสหกรณ์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในฐานะสหกรณ์ต้องอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์สหกรณ์ ค่านิยมสหกรณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ และต้องจัดการตามหลักการจัดการธุรกิจที่ดีเพื่อให้องค์การมีกำไร และใส่ใจสังคม โดยกำไรของสหกรณ์จะคืนสู่สมาชิกสหกรณ์ในฐานะเจ้าของสหกรณ์

สหกรณ์ต้องมีการจัดการที่เชื่อมโยงการจัดการบนพื้นฐานของอุดมการณ์สหกรณ์ ค่านิยมสหกรณ์ หลักการสหกรณ์ และนำหลักการสหกรณ์ไปปฏิบัติเป็นวิธีการสหกรณ์ และการจัดการธุรกิจตามหลักการจัดการธุรกิจที่ดีในทุกสาขาวิชามาประยุกต์ในการจัดการธุรกิจสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจ และฐานะสหกรณ์ที่บุคคลได้รวมกันดำเนินงานตามความคาดหวังทางสังคมคือ การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

คำสำคัญ อุดมการณ์สหกรณ์ ค่านิยมสหกรณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ หลักการจัดการธุรกิจที่ดี

Abstract

A cooperative is an organization in which individuals unite voluntarily to carry out economic and social activities, for the economic and social benefit of the individuals gathered together. A cooperative is a business organization. Cooperative management to achieve its objectives as a cooperative must be based on Cooperative ideology, Cooperative values, and Cooperatives principles and practices , and must be managed according to good business management principles in order for the organization to be profitable and care about society. The profits of the cooperative will be returned to the cooperative members as cooperative owners.

Cooperatives must have management that is connected to management based on cooperative ideology, Cooperative values, Cooperative principles and implementation of cooperative principles as a cooperative practices and business management according to good business management principles in all disciplines applied in cooperative business management to achieve the objectives of the cooperative as a business organization and as a cooperative where people work together in accordance with social expectations, namely eating well, living well, being fair and peaceful in society.

Keywords : Cooperative ideology, Cooperative values, Cooperatives principles and practices, Principles of good business management

บทนำ

สหกรณ์เป็นองค์การที่เกิดจากการความร่วมมือร่วมใจของบุคคลในการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมบนพื้นฐานของวัฒนธรรมเดียวกัน เริ่มจากการรวมคนที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเช่นเดียวกัน เป็นการรวมคน นำมาสู่การรวมทุนหรือเงินทุนเพื่อนำทุนที่ได้จากการรวมกันไปรวมกันดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้เงินทุนเพิ่มมากขึ้นจากส่วนต่างของเงินทุนที่นำไปลงทุนทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น นำเงินทุนไปการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายรวมกัน ได้รับส่วนต่างจากราคาจำหน่าย ทำให้มีเงินทุนเพิ่มมากขึ้น สามารถต่อยอดธุรกิจเพิ่มขึ้น หรือนำเงินไปให้สินเชื่อแก่บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกผู้ขาดแคลนเงินทุนไปลงทุนทำกิจกรรม โดยสหกรณ์จะมีรายได้จากส่วนต่างของต้นทุนเงินทุนและรายได้จากดอกเบี้ย ทำให้มีส่วนเหลื่อมหรือกำไรเพิ่มมากขึ้น นำไปลงทุนต่อ ๆ ไปสร้างรายได้ให้มากขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น การรวมคน รวมทุนเพื่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์ในประเทศไทยอยู่บนพื้นฐานของอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ และบนพื้นฐานหลักการจัดการธุรกิจที่ดีด้วยเพื่อการบรรลุเป้าหมายของการรวมกันเป็นสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

การที่บุคคลในสหกรณ์ สมาชิก และผู้บริหารสหกรณ์จะสามารถเชื่อมโยงและเห็นคุณค่าของอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ และบนพื้นฐานหลักการจัดการธุรกิจที่ดีเป็นความซับซ้อน ทั้งในเชิงนามธรรม และหลักการที่นำไปสู่การจัดการธุรกิจสหกรณ์ที่ดีได้นั้นอาจจะยากที่จะเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างเหมาะสมบทความนี้จะเสนอแนวคิดถึงความเชื่อมโยงและบูรณาการนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการ

วิธีการดำเนินการเป็นการบูรณาการเชิงความหมาย ความสัมพันธ์ในประเด็นสำคัญของสหกรณ์ อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ และหลักการจัดการธุรกิจที่ดี เพื่อการดำเนินธุรกิจหรือดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายสำคัญของการบริหาร จัดการสหกรณ์ ในเชิงแผนภาพและคำอธิบายพอสังเขป

ผลการดำเนินการ

1. นิยามความหมายของสหกรณ์ สหกรณ์(Co-operatives or Cooperatives) ความหมายของสหกรณ์ ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พศ. 2554(https://dictionary.orst.go.th/ ,2566) สหกรณ์ (นาม) องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม, (กฎ) คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติสหกรณ์(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 3 “สหกรณ์” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ผู้มีสัญชาติไทย โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้ให้ความหมายของสหกรณ์คือ “องค์การของบรรดาบุคคลซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินวิสาหกิจที่พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตาม หลักประชาธิปไตย เพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) และความหวัง ร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม” (https://cpd.go.th/images2/2021/document/main_udomka_cpd.pdf,2566)

2. อุดมการณ์สหกรณ์(Cooperative Ideology) ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน(https://dictionary.orst.go.th/, 2565) อุดมการณ์ หมายถึง น.(นาม)“หลักการที่วางระเบียบไว้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้”

กรมส่งเสริมสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์คือ ความเชื่อร่วมกัน ที่ว่าการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ตามหลักการสหกรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็น ธรรมและสันติสุขในสังคม (https://cpd.go.th/images2/2021/document/main_udomka_cpd.pdf,2566)

อุดมการณ์สหกรณ์เป็นเพียงความเชื่อซึ่งนับว่าเป็นนามธรรมถ้าไม่มีความเชื่อก็จะไม่กระทำ หรือมีความเชื่อแต่ไม่กระทำก็หาได้มีความผิดหรือบทลงโทษทางวินัยหรือกฎหมายหรือทางสังคมสหกรณ์แต่อย่างใด จึงมักถูกละเลยในปัจจุบันเป็น“ ความเชื่อร่วมกันที่ว่าการช่วยตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม”

ทั้งนี้ “ความเชื่อร่วมกันที่ว่าการช่วยตนเอง” ซึ่งเป็นธรรมชาติของคนที่ต้องช่วยเหลือตนเองพึ่งตนเองให้มากที่สุดมิใช่จะหวังพึ่งหาบุคคลอื่นก่อน จึงจะนำมาชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นได้ และเมื่อตนเองได้ช่วยตนเองแล้วตามลำพังอาจจะไม่เกิดพลังมากพอจึงจำเป็น “การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” ทั้งนี้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันต้องกระทำตาม “หลักการสหกรณ์” จึง “จะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม” นั่นคือประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกที่มีอุดมการณ์สหกรณ์ที่รวมกันจัดตั้งสหกรณ์

3. ค่านิยมของสหกรณ์ (Cooperative Value) หรือคุณค่าของสหกรณ์ จากความหมายของหลักการสหกรณ์ ที่เป็นแนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยคุณค่าของสหกรณ์ คือสิ่งดีงามและมีคุณค่าอันเป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในตัวของสหกรณ์ซึ่งขบวนการสหกรณ์ต่างยอมรับนำไปปฏิบัติให้เป็นประเพณีสืบทอดกันต่อไป

4. หลักการสหกรณ์ (Cooperative Principles) เป็น“แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม” อุดมการณ์สหกรณ์เป็นความเชื่อตามหลักการสหกรณ์ซึ่งถือเป็นแนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าทางสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรมหลักการสหกรณ์ที่ถือใช้ในปัจจุบันมี 7 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership) หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control) หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation) หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็น**อิสระ** (Autonomy and Independence)หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and Information) หลักการที่ 6 การร่วมมือ

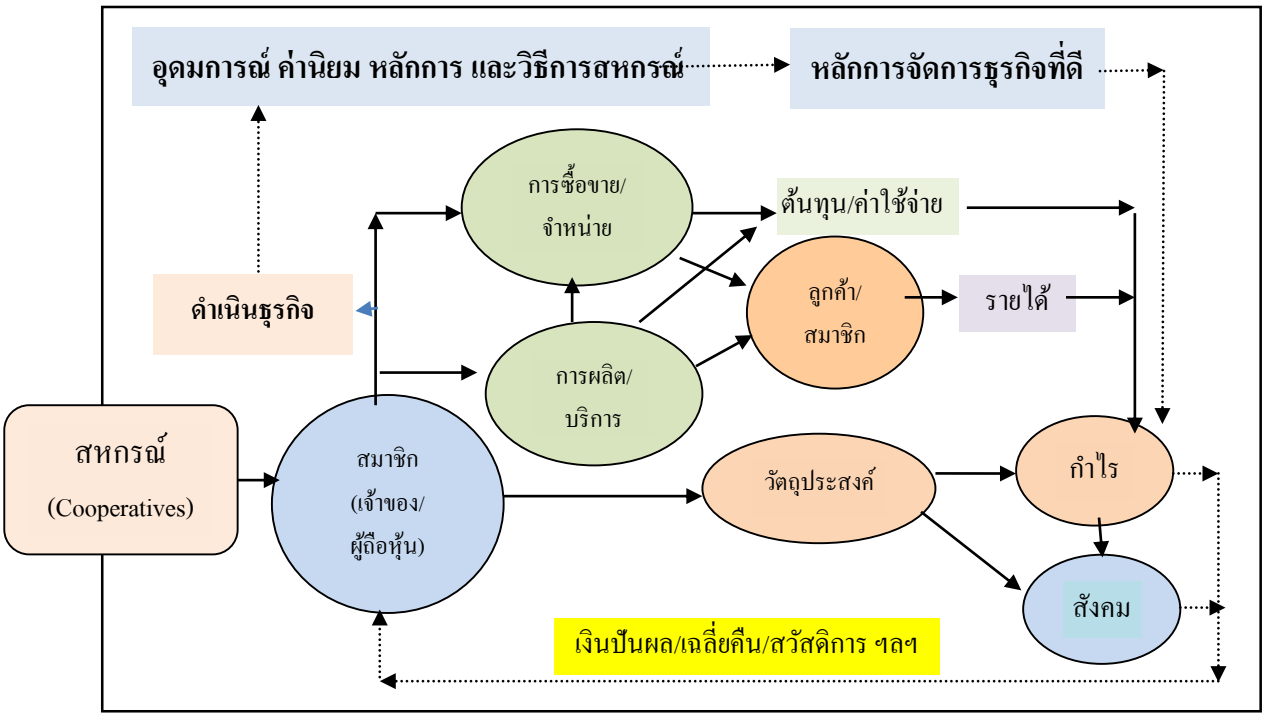
ระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives) หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน(Concern for Community)

5. วิธีการสหกรณ์(Cooperative Practices) คือ“ การนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี”

หลักการสหกรณ์นั้นจะนำไปประยุกต์ใช้คือวิธีการสหกรณ์เป็นการนำหลักการสหกรณ์มาประยุกต์เป็นแนวทางหรือแบบแผนการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินกิจการทางสหกรณ์บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก ซึ่งจะนำไปสู่การกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคมโดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดีบนพื้นฐานหลักวิชาการเช่น เศรษฐศาสตร์ การบัญชี การจัดการธุรกิจ และสังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ เป็นต้น เป็นแนวทางหรือแบบแผนปฏิบัติในการดำเนินกิจการหรือการดำเนินธุรกิจสหกรณ์เพื่อการวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ คือบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก และความคาดหวังทางสังคมคือการกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

6.หลักการจัดการธุรกิจที่ดี สำหรับหลักการสหกรณ์เป็นแนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม เป็นเหมือนหลักการเบื้องต้นในการจัดการธุรกิจสหกรณ์ที่สหกรณ์ต้องยึดถือปฏิบัติ ซึ่งจากหลักการดังกล่าวแปลงมาสู่วิธีการสหกรณ์หรือแปลงเป็นวิธีการปฏิบัติตามหลักการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์รวมของสหกรณ์ไปพร้อม ๆ กับหลักการ ทฤษฎีและเครื่องมือการจัดการธุรกิจที่ดีเพื่อการบรรลุเป้าหมายของธุรกิจสหกรณ์เช่นกัน เช่น ทรัพยากรกากรจัดการ ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ กระบวนการจัดการสหกรณ์หรือหน้าที่การจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม เป็นการบรรลุเป้าหมายการดำเนินการธุรกิจและการดำเนินงานสหกรณ์

โดยสรุปสหกรณ์ เป็นองค์การอิสระของบุคคลซึ่งรวมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนองความต้องการและความมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามแนวประชาธิปไตย สหกรณ์จัดเป็นองค์การธุรกิจรูปแบบหนึ่งซึ่งดำเนินวิสาหกิจหรือดำเนินกิจการหรือการดำเนินธุรกิจด้านการผลิต การจำหน่าย หรือบริการ วัตถุประสงค์สหกรณ์ในฐานะองค์การมีกำไร และไม่ละเลยสังคม แต่สหกรณ์จะคืนกำไรกลับให้สมาชิกในฐานะเจ้าของเป็นเงินปันผลตามหุ้น และคืนกำไรแก่สมาชิกในฐานะลูกค้าเป็นเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจ เนื่องวัตถุประสงค์หลักของการรวมตัวเป็นสหกรณ์เพื่อประโยชน์ของสมาชิกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังภาพที่ 1 ข้างล่างนี้

ภาพที่ 1 การดำเนินธุรกิจและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

จากภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ประกอบด้วยการผลิต การจำหน่าย และบริการ เพื่อจำหน่ายหรือบริการแก่ลูกค้าหรือผู้ซื้อ แต่ลูกค้าของสหกรณ์ คือสมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก เพื่อให้สหกรณ์มีรายได้จากยอดขาย ในขณะเดียวกันก็ต้องมีต้นทุนและค่าใช้จ่าย ซึ่งเมื่อหักลบกันแล้วจะเหลือเป็นกำไรสุทธิซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจนั่นเอง ทั้งนี้ในปัจจุบันจำเป็นต้องใส่ใจกับสังคมด้วย เมื่อสหกรณ์มีกำไร ซึ่งกำไรนั้นก็จะกลับคืนสู่เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นซึ่งก็คือสมาชิกเป็นเงินปันผล และคืนสมาชิกที่เป็นลูกค้าที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ด้วยในรูปของเงินเฉลี่ยคืน และสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งสมาชิกคือผู้ดำเนินงานสหกรณ์หรือเป็นผู้มีอำนาจจัดการสหกรณ์นั่นเอง การบริหารจัดการโดยคณะกรรมการดำเนินการ และผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของสหกรณ์

การดำเนินธุรกิจหรือวิสาหกิจของสหกรณ์เป็นการดำเนินงานของสหกรณ์ใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การดำเนินธุรกิจในฐานะองค์การสหกรณ์โดยอาศัยอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ และการดำเนินธุรกิจในฐานะองค์การธุรกิจโดยอาศัยหลักการจัดการธุรกิจที่ดีเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของบุคคลที่มารวมกันหรือสมาชิกสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญของสหกรณ์ในระดับแต่ละธุรกิจ และวัตถุประสงค์สำคัญของสหกรณ์จำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเหมาะสม และอาศัยแนวคิดทฤษฎี หลักการและเครื่องมือการจัดการต่าง ๆ เป็นแนวทางมาประยุกต์ในการจัดการธุรกิจและสหกรณ์

การดำเนินงานสหกรณ์ในฐานะองค์การสหกรณ์ สหกรณ์เป็นองค์การของบุคคลตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป รวมกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ ดำเนินวิสาหกิจหรือดำเนินกิจกรรมที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามหลักประชาธิปไตยเพื่อสนองความต้องการของสมาชิกที่ร่วมกันจัดตั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นสหกรณ์จึงดำเนินงานทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อความอยู่ดีกินดีของสมาชิก

การดำเนินงานกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สหกรณ์ดำเนินงาน เช่น การรวมกันออมของสมาชิกโดยการถือหุ้นกับสหกรณ์ การรวมกันจัดหาเงินทุน การรวมกันซื้อ รวมกันขาย การรวมกันแปรรูป และการรวมกันบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นอื่น ๆ เป็นต้น วัตถุประสงค์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของสมาชิกเพื่อให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นหรือประหยัดรายจ่าย และมีการออมเพิ่มขึ้นรวมถึงมีการลงทุนเพิ่มขึ้นซึ่งนั่นหมายถึงทำให้สมาชิกมีรายได้ เช่น รวมกับถือหุ้นเพื่อให้สมาชิกที่จำเป็นกู้ยืมเพื่อใช้ไปลงทุนซึ่งจะทำให้ผู้ถือหุ้นมีรายได้ เป็นเงินปันผลตามหุ้น หรือรวมกันจัดหาสินค้าที่จำเป็นมาจำหน่ายจำนวนมากจะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสินค้า เป็นต้น

ส่วนการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อความมีสันติสุขของสมาชิก เช่น การรวมกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน การจัดสวัสดิการทางสังคมต่าง ๆ การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชน เป็นต้น ทั้งหมดเพื่อความสุขของสมาชิกและสังคมโดยรวม และสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชนด้วย

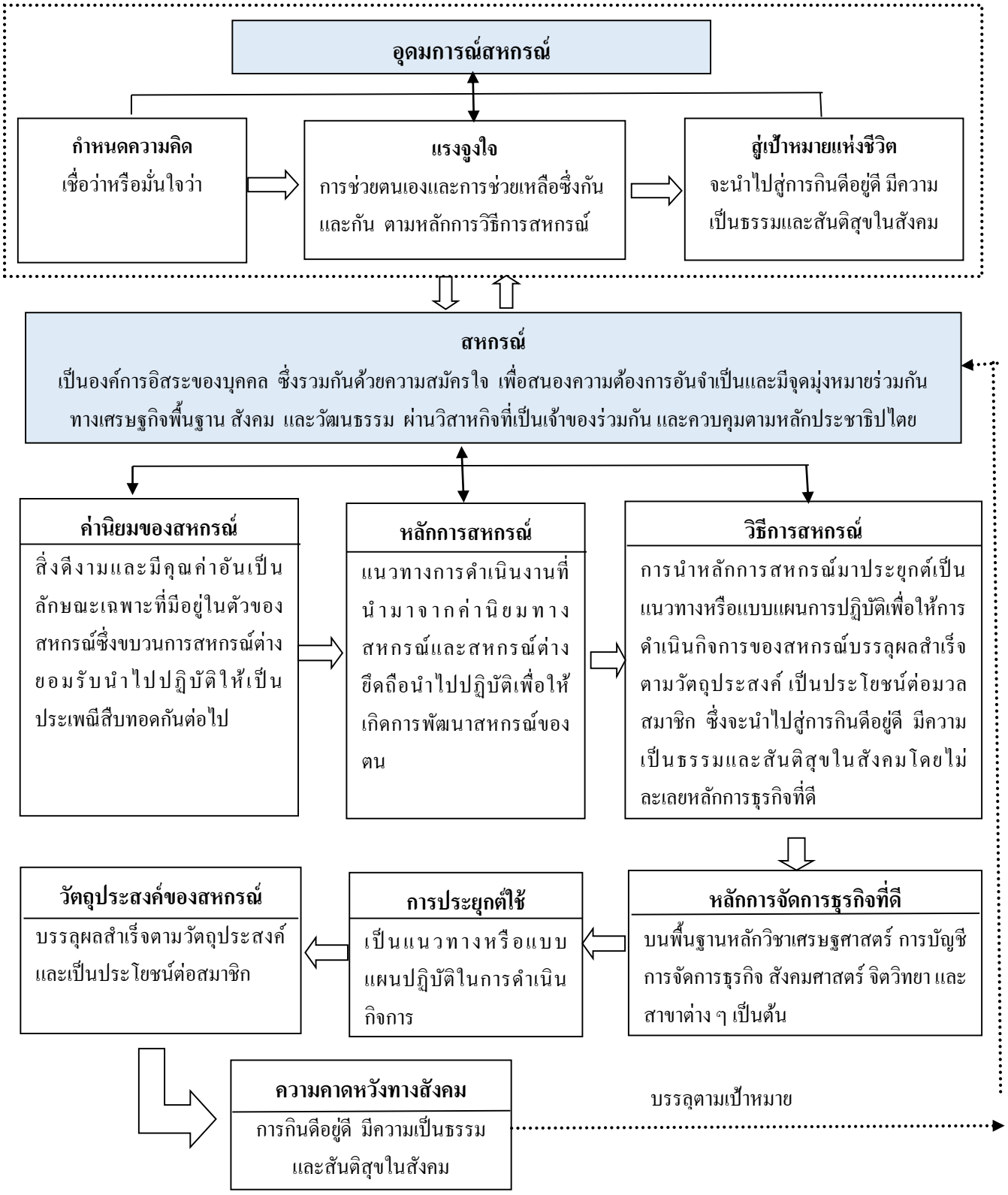
การดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์เพื่อการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว พิจารณาได้สองลักษณะที่ต่อเนื่อง กัน คือ สหกรณ์ในฐานะองค์การของสมาชิกต้องเข้มแข็ง และ จะเกื้อหนุนให้สมาชิกมีความอยู่ดีกินดี ซึ่งจะย้อนกลับมาสู่สหกรณ์เข้มแข็งต่อไป การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวของขบวนการสหกรณ์ทั่วโลกรวมถึงการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในประเทศไทยอาศัยอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์ร่วมกันในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสหกรณ์ทั่วโลก และนำหลักการจัดการธุรกิจที่ดีมาใช้เพื่อการบรรลุเป้าหมายของสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจ

สหกรณ์เป็นองค์การเฉพาะที่เน้นการรวมกันของคนในสหกรณ์ ดังนั้นบุคคลในสหกรณ์ต้องมีอุดมการณ์สหกรณ์ร่วมกันในเบื้องต้นก่อนที่จะรวมกันดำเนินกิจกรรมสหกรณ์บรรลุวัตถุประสงค์สูงสุดของสหกรณ์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของสมาชิก ทั้งนี้ในการดำเนินกิจกรรมหรือธุรกิจต่าง ๆ ของสหกรณ์ อุดมการณ์สหกรณ์เป็นเสมือนเป้าประสงค์สูงสุดของสหกรณ์ในการจัดการธุรกิจสหกรณ์นั่นเอง

2. ความเชื่อมโยงของอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์ และหลักการจัดการธุรกิจที่ดี

การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในฐานะองค์การสหกรณ์นอกจากจะใช้อุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์แล้วต้องไม่ละเลยหลักการจัดการธุรกิจที่ดีด้วย เป็นการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจ ซึ่งกล่าวได้ว่าสหกรณ์สามารถดำเนินงานสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจได้ประสบความสำเร็จจะทำให้การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในฐานะองค์การสหกรณ์ประสบความสำเร็จได้ด้วย และถ้าสหกรณ์ดำเนินงานสหกรณ์ในฐานะองค์การสหกรณ์ประสบความสำเร็จการดำเนินงานสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจจะประสบความสำเร็จด้วย

ทั้งนี้สรุปความสัมพันธ์ของอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการ และวิธีการสหกรณ์ได้ตามภาพที่ 2ข้างล่างนี้

ภาพที่ 2 ความเชื่อมโยงของอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการ และวิธีการสหกรณ์ และหลักการจัดการธุรกิจที่ดี
ที่มา : ปรับปรุงจาก จุมพล ชละเอม , http://ebook.stou.ac.th/ 2566

จากภาพความเชื่อมโยงของอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการ และวิธีการสหกรณ์ และหลักการจัดการธุรกิจที่ดี จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์สหกรณ์เป็นนามธรรม กำหนดความคิด เชื่อว่าหรือมั่นใจว่าการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการวิธีการสหกรณ์จะนำไปสู่เป้าหมายแห่งชีวิตคือจะนำไปสู่การกินดีอยู่ มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคมซึ่งเป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของบุคคลเป็นสหกรณ์ การจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกสหกรณ์ต้องมีอุดมการณ์ก่อนหรือมีทัศนคติที่ดีในการรวมกันเป็นสหกรณ์ ซึ่งเมื่อบุคคลมีความเชื่อตามหลักการสหกรณ์ที่ดีนั้นย่อมมีผลต่อการมีพฤติกรรมที่ดีต่อการดำเนินการร่วมกันในสหกรณ์ เช่น ถ้าคนมีความเชื่อทางศาสนาถ้าทำผิดศีลธรรมจะเป็นปาบคนก็จะไม่กระทำผิดศีลนั่นเอง แต่ถ้าไม่เชื่อว่าการกระทำผิดศีลธรรมมีผลต่อตนเองเขาก็จะกระทำผิด เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปลูกฝังศีลธรรมในจิตใจคนเสมอ ๆ เพื่อคุมพฤติกรรมที่จะไม่กระทำผิดศีลธรรม

อุดมการณ์สหกรณ์ก็เช่นเดียวกันต้องมีการปลูกฝังในจิตใจคนที่จะมาเป็นสมาชิกสหกรณ์เสมอๆ ว่าต้องช่วยตนเองก่อนในทุกวิถีทางหรือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ของตนและจากนั้นก็จะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกทุกรูปแบบจึงจะทำให้การรวมตัวเป็นสหกรณ์มีพลังเข้มแข็งยังยืนยั้งประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ เมื่อบุคคลมีอุดมการณ์สหกรณ์ร่วมกันมารวมกันเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อประโยชน์ร่วมต้องเติมเต็มด้วยค่านิยมของสหกรณ ร่วมกันดำเนินงานสหกรณ์ตามหลักการสหกรณ์ แล้วแปลงจากหลักการสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติหรือวิธีการสหกรณ์ นอกจาการนั้นการดำเนินงานหรือการจัดการสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจจำเป็นต้องประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจที่ดีในทุกศาสตร์ที่เกี่ยว เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ตามความคากหวังทางสังคม คือการกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคมสันติ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของสหกรณ์ที่เกิดจากการรวมคนที่มีความต้องการเดียวกัน

โดยสรุปการดำเนินงานสหกรณ์ในฐานะองค์การสหกรณ์อยู่ภายใต้อุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์และต้องไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดีด้วย เป็นการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และต่อสมาชิกคือความกินดีอยู่ดี มีความเป็นธรรมและสันติสุขในสังคม

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สหกรณ์เป็นองค์การของการรวมคนที่ความต้องการเดี่ยวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์โดยสมาชิกและเพื่อสมาชิก เพื่อดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับองค์การธุรกิจทั่วไป ในด้านการซื้อหรือการขาย การผลิตหรือบริการเพื่อให้สหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจมีรายได้ และกำไรรวมถึงการใส่ใจสังคม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินธุรกิจ โดยสหกรณ์จะคืนกำไรสู่สมาชิกไม่ว่าจะเป็นเงินปันผลตามหุ้นจากเงินทุนที่รวมกันมาร่วมดำเนินธุรกิจ เงินเฉลี่ยคืนตามส่วนที่มาร่วมทำธุรกิจ รวมทั้งสวัสดิการอื่นเพื่อประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ดำเนินตามกฎหมายเฉพาะของสหกรณ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสหกรณ์มีหลักยึดที่สำคัญตั้งแต่ อุดมการณ์สหกรณ์ ค่านิยมสหกรณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ซึ่งต่างกับองค์การธุรกิจทั่วไป ในขณะเดี่ยวกันสหกรณ์ดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกับ

องค์การธุรกิจจำเป็นประยุกต์หลักการจัดการธุรกิจที่ดีเพื่อการบริหารจัดการสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจด้วยเพื่อบรรลุวัตถุสงค์ของการรวมกันเป็นสหกรณ์อย่างเป็นรูปธรรมตลอดมา

ยุคปัจจุบันบุคคลหรือสมาชิกและผู้บริหารสหกรณ์อาจจะเพียงแต่จะรับรู้รับทราบถึงความเป็นสหกรณ์ การดำเนินงานายใต้อุดมการณ์ ค่านิยม หลักการ และวิธีการสหกรณ์เท่านั้นมุ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินงานสหกรณ์ในฐานะองค์การธุรกิจมากกว่า จนละเลยคุณค่าขององค์การสหกรณ์ในฐานะสหกรณ์ของสมาชิกที่มารวมกัน ดังนั้นผู้บริหารสหกรณ์ทุกฝ่ายต้องตระหนักและปลูกฝังทั้งตนเอง เจ้าหน้าที่สหกรณ์และสมาชิกทุกคนให้ตระหนักถึงคุณค่าของอุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์นำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสหกรณ์อย่างต่อเนื่องจนฝังในจิตสำนึกของบุคคลในสหกรณ์เพื่อความยั่งยืนของสหกรณ์ไทย

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2566). “*ความหมายสหกรณ์ อุดมการณ์ ค่านิยม หลักการและวิธีการสหกรณ์*”. https://cpd.go.th/images2/2021/document/main_udomka_cpd.pdf,2566 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2566

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2542). *พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542* แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2562 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2562) กรมส่งเสริมสหกรณ์.

จุมพล ชละเอม.(2566).ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์และธุรกิจชุมชน.หน่วยที่ 14 . http://ebook.stou.ac.th/ สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2566

ราชบัณฑิตสถาน .(2566).(https://dictionary.orst.go.th/, 2566) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พศ. 2554 ความหมายของสหกรณ์ อุดมการณ์